

Nr 5

Utlåtande i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

För den enligt § 42 mom. 2 riksdagsordningen lagutskott åliggande granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning ha båda kamrarna till lagutskott hänvisat militieombudsmannens vid innevarande riksdag avgivna berättelse angående militieombudsmansämbetets förvaltning under år 1955.

Första lagutskottet, som verkställt granskningen, har för ifrågavarande ändamål från militieombudsmansexpeditionen mottagit dels de diarier, vilka år 1955 förts i nämnda expedition, dels protokoll över militieombudsmannens inspektioner under året, dels ock expeditionens registratur för samma år. Därjämte ha på särskild begäran handlingarna rörande vissa av militieombudsmannen handlagda ärenden hållits utskottet till handa.

Över den numera fullbordade granskningen får utskottet härmed avgiva utlåtande.

I ämbetsberättelsen meddelas till en början, att militieombudsmannen Erik Anton Wilhelmsson begagnat sig av semester under tiden den 17—den 21 mars och den 18 juli—den 13 augusti samt tjänstledighet på grund av sjukdom under tiden den 7—den 16 mars 1955. Jämlikt 17 § första stycket i förenämnda instruktion har militieombudsmansämbetet under ifrågavarande tider föreståtts av den av riksdagen för militieombudsmannen utsedde ställföreträdaren, hovrättsrådet Karl Hugo Henkow.

Inspektionsresor ha av militieombudsmannen företagits till Södermanlands, Norrbottens, Göteborgs och Bohus, Värmlands samt Örebro län, varjämte militieombudsmannen för inspektion besökt vissa militära enheter i Stockholms stad och län. Vidare har militieombudsmannen under tiden den 6—den 9 september 1955 jämte byråchefen vid militieombudsmansexpeditionen deltagit i en av norska justitiedepartementet anordnad konferens i Lillehammer mellan representanter för justitie- och försvarsdepartementen i Norge ävensom befattningshavare vid de hittillsvarande krigsdomstolarna därstädes rörande bl. a. genomförandet i Norge av beslutad övergång från militär till borgerlig rättsskipning i militära mål. Under tid då militieombudsmannen åtnjutit ledighet har tjänstförrättande militieombudsmannen Henkow företagit en inspektionsresa till Uppsala län samt i Stockholm med omnejd för inspektion besökt vissa militära enheter och sjökarteverket.

Vid inspektionerna av truppförband och andra militära enheter har uppmärksamhet särskilt ägnats rättsvården därstädes, beskaffenheten och vården av byggnader med tillhörande anordningar och deras lämplighet för avsett ändamål, förläggningsförhållanden, mathållning, sjukvård, personalvårdsverksamhet, vården av intendentur- och tygmateriel, anordningar i samband med förekommande verkstadsdrift samt planläggningen av luftskydd. Besök ha avlagts i militärhäktena vid förbanden. Granskningen av de judiciella handlingarna har omfattat disciplinmålsprotokoll, tillrättavisningsföreteckningar och andra handlingar som ha avseende å den militära straff- och processlagstiftningen samt därtill anknytande föreskrifter. Vid besök å militärsjukhusen ha sjukredovisningshandlingarna granskats. Granskning har vid inspektionerna tillika skett av handlingar rörande upphandling och redovisning av materiel av olika slag ävensom av räkenskaper för marketenterier, varjämte förskottsmedel inventerats. Vidare ha å mobiliseringsavdelningar och inskrivningsexpeditioner granskats där förvarade personalredovisnings- och mobiliseringshandlingar.

Besöken hos domstolar och åklagarmyndigheter ha avsett inspektion av handläggningen av militära mål. Därvid har bland annat undersökts i vad mån kravet på skyndsamhet vid behandling av målen beaktats.

Vid inspektionerna har militieombudsmannen i regel biträtt av byråchefen och byrådirektören vid militieombudsmansexpeditionen samt en intendentur- och en tygsakkunnig officer. Vidare ha i förekommande fall vid inspektionerna anlitats för granskning av personalredovisnings- och mobiliseringshandlingar en härutinnan sakkunnig officer samt för granskning främst av verkstadsdrift och särskild maskinell utrustning en civilmilitär befattningshavare med teknisk utbildning på ifrågakvarande område. Utöver vad under tidigare år varit förhållandet har därjämte — vid inspektion av enheter inom marinen — såsom särskild sakkunnig anlitats en med sjömilitära förhållanden förtrogen officer.

Över de under år 1955 handlagda ärendena lämnas i ämbetsberättelsen följande översikt:

»På sätt militieombudsmannens ämbetsberättelse till 1955 års riksdag utvisar kvarstodo vid början av år 1955 från år 1954 balanserade ärenden till ett antal av	92
Under år 1955 ha tillkommit ärenden till följande antal:	
enligt allmänna diariet	602
enligt hemliga diariet därutöver	26
Sammanlagda antalet ärenden, som förelegat under år 1955, har alltså utgjort	720
De ärenden, som tillkommit under år 1955, ha utgjorts av:	
ärenden inkomna från myndighet	25
ärenden uppkomna genom klagomål eller andra framställningar från enskilda	66

ärenden uppkomna vid inspektioner eller eljest i samband med militieombudsmannen åliggande granskning	505
ärenden berörande militieombudsmansämbetets organisation och förvaltning m. m.	32
	<hr/>
	Summa 628

Av de från år 1954 balanserade 92 ärendena hade 2 ärenden inkommit från myndighet, 29 ärenden uppkommit genom klagomål eller andra framställningar från enskilda samt 61 ärenden uppkommit vid inspektioner eller eljest i samband med militieombudsmannen åliggande granskning.

Till behandling under år 1955 ha alltså förelegat 27 ärenden som inkommit från myndighet, 95 ärenden som uppkommit genom klagomål eller andra framställningar från enskilda, 566 ärenden som uppkommit vid inspektioner eller eljest i samband med militieombudsmannen åliggande granskning samt 32 ärenden berörande militieombudsmansämbetets organisation och förvaltning m. m., tillhoppa 720 ärenden.

Av dessa 720 ärenden ha	
till annan myndighet överlämnats	5
utan åtgärd avskrivits	11
på grund av återkallelse avskrivits	3
efter vederbörandes hörande eller eljest verkställd utredning avskrivits	206
på grund av att klagande erhållit gottgörelse eller rättelse eljest vunnits blivit avskrivna	87
föranlett åtal (varav 1 icke avslutats)	4
föranlett disciplinär åtgärd (varav 1 icke avslutats)	6
föranlett erinran om begånget fel eller annat påpekande	232
föranlett framställning eller yttrande till Konungen eller annan myndighet (varav 10 icke avslutats)	14
föranlett annan åtgärd	86
och voro vid 1955 års utgång	
under utredning	62
på prövning beroende (förutom ovannämnda 1 +1 + 10 icke avslutade ärenden)	4
	<hr/>
	Summa 720

Av hela antalet under år 1955 till behandling föreliggande ärenden (720) ha sålunda under året slutbehandlats 642 och till år 1956 balanserats 78.

Av åtalen och de disciplinära åtgärderna	
voro vid 1955 års början ännu icke slutligt avgjorda	4
tillkommo under år 1955	6
	<hr/>
	Summa 10

Av dessa åtal och disciplinära åtgärder

blevo under år 1955 slutligt avgjorda	8
voro vid 1955 års utgång ännu icke slutligt avgjorda	2
	Summa 10»

Förutom en sammanställning (återgiven å s. 13) över ärenden uppkomna genom klagomål eller andra framställningar från enskilda upptager ämbetsberättelsen såsom bilagor:

- redogörelse för åtal och disciplinära åtgärder,
- redogörelse för vissa ärenden, som icke föranlett åtal eller disciplinär åtgärd,
- redogörelse för framställningar till Konungen och viss framställning till departementschef samt
- redogörelse för yttrande till Utredningen angående justitieombudsmans-ämbetet.

Det upplyses, att militieombudsmannen — utöver vad som framgår av redogörelsen för åtal och disciplinära åtgärder — i ett under 1955 inkommet ärende föranstaltat om disciplinär åtgärd mot en regementsläkare för tjänstefel. Redogörelse för detta ärende, vilket vid ämbetsberättelsens färdigställande icke avslutats, avses skola lämnas i ämbetsberättelsen till 1957 års riksdag.

I redogörelsen för framställningar till Konungen och till viss departementschef omförmälas

dels fem av militieombudsmannen till Konungen avlätna skrivelser, nämligen

den 4 december 1951 angående fråga om begränsning av örlogsfartygs rätt till avgiftsfri proviantering av tull- och skattepliktiga varor,

den 9 juni 1954 angående fråga om sådan lagändring att mål rörande vissa förseelser mot värnpliktslagen icke skola anses såsom militära mål,

den 9 maj 1955 angående fråga om författningsändringar till förhindrande av att inskrivningsskyldig värnpliktig undandrager sig blivande tjänstgöringsskyldighet genom vägran att medverka vid läkarundersökning för prövning av hans krigsduglighet,

den 11 juli 1955 angående fråga om ändrade bestämmelser beträffande förutsättningarna för att befattningshavare vid krigsmakten skall för brottsligt förfarande kunna avstängas från tjänstgöring, samt

den 16 november 1955 angående fråga om ändrade bestämmelser rörande värnpliktigas fullgörande av s. k. eftertjänst;

dels ock en av militieombudsmannen den 16 september 1955 till chefen för inrikesdepartementet avläten skrivelse angående fråga om behov av förstärkning inom vissa polisdistrikt av den personal som har att ombesörja utredning i militära mål.

Vidare återgives ett den 19 oktober 1955 till Utredningen angående justitieombudsmansämbetet avgivet yttrande, vilket avsett ifrågasatta ändringar av militieombudsmansämbetets personalorganisation.

Det sakregister, som var fogat vid den till 1955 års riksdag avgivna ämbetsberättelsen, har nu utökats till att avse jämväl de ärenden för vilka redogjorts i innevarande års berättelse.

Utskottet. Vid den granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning, som utskottet grundlagsenligt förehaft, har icke någon anledning till anmärkning förekommit, vilket utskottet härmed för riksdagen anmäler.

Stockholm den 7 februari 1956

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herr Branting, fru Gärde Widemar, herrar Lindgren och Erik Svedberg; samt

från andra kammaren: herrar Rylander, Landgren, fröken Liljedahl, fru Johansson i Skövde, fru Eriksson i Stockholm, herrar Fröding och Larsson i Luttra.